

education

Department:
Education
North West Provincial Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINSIALE ASSESSERING

GRAAD 10

**GEOGRAFIE V2
NOVEMBER 2024**

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 15 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit TWEE afdelings.

AFDELING A

VRAAG 1: BEVOLKING (60)

VRAAG 2: WATER EN WATERHULPBRONNE (60)

AFDELING B

VRAAG 3: GEOGRAFIESE VAARDIGHEDE EN TEGNIEKE (30)

2. Beantwoord AL DRIE vrae.
3. Alle diagramme is by die VRAESTEL ingesluit.
4. Laat 'n reël oop tussen die onderafdelings van vrae wat jy beantwoord.
5. Begin ELKE vraag boaan 'n NUWE bladsy.
6. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
7. MOENIE in die kantlyne van die ANTWOORDEBOEK skryf NIE.
8. Teken volledige benoemde diagramme wanneer dit vereis word.
9. Antwoord in VOLSINNE, behalwe waar jy moet noem, identifiseer of 'n lys moet maak.
10. Die maateenhede MOET in jou finale antwoord aangedui word, bv. 1 020 hPa, 14 °C en 45 m.
11. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
12. Jy mag 'n vergrootglas gebruik.
13. Skryf netjies en leesbaar.

SPESIFIEKE INSTRUKSIES EN INLIGTING VIR AFDELING B

14. 'n 1 : 50 000 topografiese kaart 3126DD QUEENSTOWN en 'n 1 : 10 000 ortofotokaart map 3126DD 1 NOOITGEDACHT word voorsien.
15. Die gebied wat ROOI/SWART op die topografiese kaart afgebaken is, stel die gebied voor wat deur die ortofotokaart gedek word.
16. Toon alle berekeningse punte sal vir stappe in berekeninge toegeken word.
17. Handig die topografiese en ortofotokaart in na die eksamen by die toesighouer.

AFDELING A: BEVOLKING EN WATERHULPBRONNE**VRAAG 1: BEVOLKING**

- 1.1 Kies die term/konsep uit KOLOM B wat by die beskrywing in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–I) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.8) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.1.9 J.

KOLOM A		KOLOM B	
1.1.1	Die aantal mense per vierkante kilometer	A	Demografie
1.1.2	Waar mense bly, of hoe hulle verspreid oor die aarde is	B	Geboorte-ontploffing
1.1.3	Wanneer 'n land professionele mense verloor as gevolg van emigrasie	C	Bevolkingsverspreiding
1.1.4	Die doelbewuste uitmoor van mense van 'n spesifieke etniese groep	D	Ballingskap
1.1.5	Politiese migrante wat gedwing word om na 'n ander land te migreer	E	Vluchteling
1.1.6	Periode waarin 'n groot aantal babas gebore word	F	“Brain Drain”
1.1.7	Politiese migrante wat nie terug kan keer huis toe nie	G	Bevolkingsdigtheid
1.1.8	Die studie van bevolkingstatistieke	H	Ekumeen
		I	Massamoord

(8 x 1) (8)

1.2 Kies die korrekte woorde tussen hakies wat die sin WAAR sal maak. Skryf SLEGS die woord(e) langs die vraagnommers (1.2.1 tot 1.2.7) in jou ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.2.8 stigmatisering.

1.2.1 (Geboortesifer/Vrugbaarheidsifer) is die gemiddelde aantal kinders waaraan 'n vrou geboorte kan gee.

1.2.2 Vrouens wat meer opgevoed is, is geneig om (minder/meer) kinders te baar.

1.2.3 (Poligamie/Poliandrie) is wanneer 'n man met meer as een vrou terselfdertyd getroud is.

1.2.4 Tekort aan voldoende mediese sorg (verhoog/verlaag) die sterftesifer.

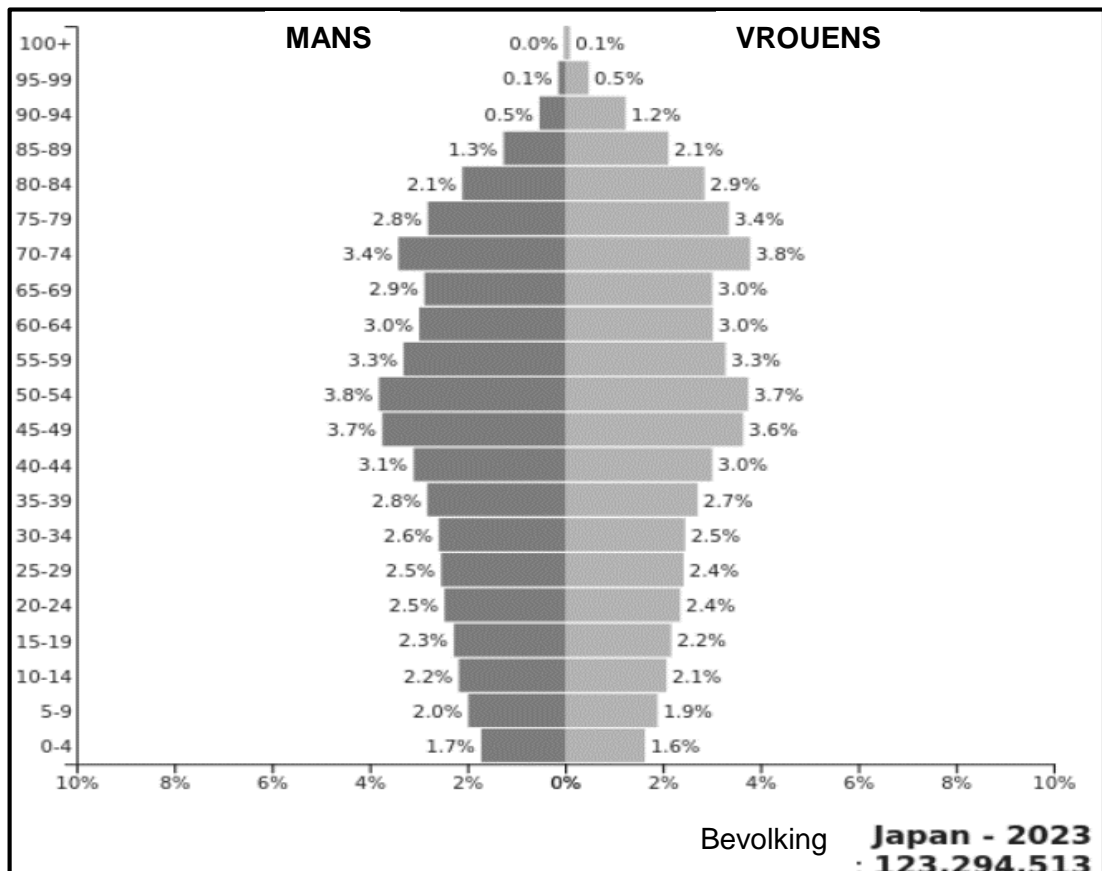
1.2.5 Geletterdheidsvlak is (hoër/laer) in Meer Ekonomies Ontwikkelde Lande in vergelyking met Minder Ekonomies Ontwikkelde Lande.

1.2.6 (Voorbehoeding/Vasektomie) is 'n permanente metode van voorbehoeding.

1.2.7 (Kindersterftesifer/Sterftesifer) verwys na die aantal kinders wat sterf voor hulle die ouderdom van vyf beryk.

(7 x 1) (7)

1.3 Verwys na die bevolkingspiramide van Japan hieronder vir die jaar 2023.

[Bron: [Die einde van bevolkingsontploffing | Phil Ebersole's Blog \(wordpress.com\)](#)]

- 1.3.1 Wat is 'n *bevolkingspiramide*? (1 x 2) (2)
- 1.3.2 Die soort bevolkingspiramide wat hierbo getoon word, is (progressief/regressief). (1 x 1) (1)
- 1.3.3 Die vorm van die bevolkingspiramide toon 'n (laer/hoër) kindersterfte- en sterftesyfer. (1 x 1) (1)
- 1.3.4 Bereken die totale persentasie van die vrouens in die ouderdomsgroep 0–14 jaar. (1 x 2) (2)
- 1.3.5 Watter ouderdomsgroep maak die grootste gedeelte bevolking in 2023 uit? (1 x 2) (2)
- 1.3.6 (a) Watter geslag leef die langste in Japan? (1 x 1) (1)
- (b) Verduidelik hoekom is dit so. (1 x 2) (2)
- 1.3.7 Demograwe gebruik bevolkingspiramides om 'n land se afhanklikheidsverhouding te bereken. Hoekom is dit belangrik vir 'n land om die afhanklikheidsverhouding te weet? (2 x 2) (4)

1.4 Bestudeer die foto en die uittreksel hieronder oor oorbevolking.

OORBEVOLKING IN INDIË

Bron: [Meta AI](#)

Of jy nou in 'n metrostasie, lughawe, spoorwegstasie, pad, snelweg, bushalte, hospitaal, winkelsentrum, mark, tempel/kerk, of selfs in 'n sosiale/godsdiensige byeenkoms is, sien ons dat al hierdie plekke oorbevolk is te alle tye van die dag.

Volgens die Indiese sensus, wat in 2011 uitgevoer is, was die bevolking van Indië presies 1 210 193 422, wat beteken Indië het die 1-miljard-kerf verbygesteek. Dit is die tweede meeste bevolkte land ter wêreld ná China en die verskillende studies het geprojekteer dat Indië teen 2025 die wêreld se nommer 1 bevolkte land sal wees, wat China oortref.

[Bron: uit: [Overbevolking in India - Causes, Effects, Stats and How to control it? - India \(mapsofindia.com\)](#)]

- 1.4.1 Watter bewyse in die bron hierbo dui daarop dat Indië oorbevolk is? (2 x 1) (2)
- 1.4.2 Volgens die uittreksel, wat was die totale bevolking van Indië in 2011? (1 x 1) (1)
- 1.4.3 Beskryf TWEE moontlike sosiale probleme wat aanleiding gee tot die oorbevolking van Indië. (2 x 2) (4)
- 1.4.4 In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, verduidelik die negatiewe impak van oorbevolking in 'n land en beveel stappe aan wat geneem moet word om die bevolking onder beheer te kry. (4 x 2) (8)

1.5 Verwys na die bron oor Bevolkings Beweging hieronder.

Dudula: Hoe Suid-Afrikaanse woede op buitelanders gefokus het

13 Maart 2022 Pumza Fihlan BBC News, Johannesburg

Polisie in Suid-Afrika is op gereedheidsgrondslag in geval van hernieude botsings tussen inwoners van Johannesburg se Alexandra-township en buitelandse straatverkopers.

Alexandra is een van die armste gebiede van die land, maar vanuit sy hutte kan inwoners maklik die hoë wolkekrabbers van Sandton, een van die rykste kommersiële distrikte op die hele vasteland, net 'n paar kilometer verder sien. Gevolglik stroom mense van regoor Suid-Afrika en buurlande na die township om dit as 'n basis te gebruik om 'n bestaan te kan maak.

Twee omstrede groepe - die Alexandra Dudula-beweging en Operasie Dudula - wat 'n veldtog teen ongedokumenteerde buitelandse burgers voer, het onlangs ontstaan en dit lyk of die steun onder Suid-Afrikaanse gemeenskappe groei. Daar is kommer dat hul veldtogte tot nog 'n uitbreking van xenofobiese geweld in die land kan lei.

Armoede is die hoofdrywer van die spanning aangesien Suid-Afrikaanse inwoners glo – hetsy reg of verkeerd – dat buitelanders die oorsaak van baie van hul probleme is. Dudula is 'n woord in die Zoeloe-taal wat losweg beteken "terugstoot" of "terugry" - dit gee 'n leidraad oor wat hulle wil hê.

Alhoewel die twee groepe apart is, is hulle deur dieselfde oorsaak geïnspireer - hulle hoop albei om ongedokumenteerde Afrika-migrante uit hul gemeenskappe te verdryf. Hulle glo deur dit te doen kan hulle verseker dat werk en sakegeleenthede na Suid-Afrikaners gaan.

[Bron: uit: [Dudula: Hoe Suid-Afrikaanse woede op buitelanders gefokus het \(bbc.com\)](https://www.bbc.com/news/health-57484848)]

- 1.5.1 Definieer die konsep *Xenofobie*. (1 x 2) (2)
- 1.5.2 Wat is die naam van die kommersiële stad naby Alexandra? (1 x 1) (1)
- 1.5.3 Volgens die bron, wat is die betekenis van Dudula? (1 x 1) (1)
- 1.5.4 Gee die hoofdoel van die twee groepe, wat in die uittreksel genoem word. (1 x 1) (1)
- 1.5.5 Hoekom kies mense om vanaf hul oorspronklike plek te verhuis om in 'n stad te gaan woon? (2 x 2) (4)
- 1.5.6 Verduidelik DRIE redes vir die uitbreek van geweld teen buitelanders in Suid-Afrika. (3 x 2) (6)

[60]

VRAAG 2: WATER EN WATERHULPBRONNE

2.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (2.1.1 tot 2.1.7) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 2.1.8 D.

2.1.1 Die primêre bron van water in Suid Afrika is ...

- A reënval.
- B grondwater.
- C ontsouting.
- D herwinning.

2.1.2 'n Fisiese faktor wat reënvalpatrone in Suid Afrika.

- A Topografie
- B Klimaatsverandering
- C Grondsoorte
- D Plantegroei

2.1.3 Die ... is die grootste rivier in Suid Afrika.

- A Oranjerivier
- B Vaalrivier
- C Limpoporivier
- D Tugelarivier

2.1.4 Die sektor in Suid Afrika wat die meeste water gebruik is die ... sektor

- A landbou.
- B industrieel.
- C bosbou.
- D mynbou.

2.1.5 'n Groot uitdaging wat Suid-Afrika se infrastruktuur in die gesig staar.

- A Verouderde infrastruktuur
- B Te min fondse
- C Te kort aan onderhoud
- D Al die bo genoemde

2.1.6 Die hoofdoel van waterstoofasiliteite in Suid Afrika is om ...

- A besproeiing te ondersteun.
- B hidroëlektriese krag op te wek.
- C water gedurende waterskaarste te verskaf.
- D drinkbare water te verskaf.

2.1.7 Die provinsie wat die meeste reënval in Suid-Afrika ontvang.

- A Wes-kaap
- B Oos-kaap
- C KwaZulu-Natal
- D Mpumalanga

(7 x 1) (7)

2.2 Kies EEN term/konsep uit die lys wat hieronder gegee word wat by die volgende beskrywings pas. Skryf slegs die term/konsep langs die vraagnommers (2.2.1 tot 2.2.8)neer, bv. 2.2.9 Reservoir.

Ontsooting; Waterbehandeling; Water-oes; seestrome; grys water; mariene besoedeling; Wateroordrag; Waterskaarste; Waterbesoedeling
--

2.2.1 Die manier om water doeltreffend te gebruik en vermorsing van water te verminder.

2.2.2 Gebruikte water wat nog skoon is.

2.2.3 Vervoer van water van een dreineringsbekken na 'n ander een.

2.2.4 Die tekort aan genoegsame water om in die vraag te voorsien.

2.2.5 Verwydering van besoedelingstowwe uit water om dit veilig vir gebruik te maak.

2.2.6 Die proses om sout te verwyder uit seewater.

2.2.7 Versamel en stoor van reënwater vir nie-drinkbare gebruike, soos besproeiing of toiletspoeling.

2.2.8 Skadelike stowwe in die waterbronne vry te stel. (8 x 1) (8)

2.3 Verwys na die uittreksel hieronder oor waterbesoedeling.

SUID-AFRIKAANSE WETENSKAPLIKES GEBRUIK GOGGAS IN OORLOG TEEN WATERHIASINT

Deur. Agency Staff 1 March 2023

Uitsig van bote wat in 'n see van vasgesit is met indringergroen waterhiasintonkruid by die Hartbeespoortdam. Shafiek Tassiem/Reuters

Die Hartbeespoortdam noordwes van Johannesburg was vroeër propvol mense wat skilderagtige landskappe en ontspanningswatersport geniet. Nou word die besoekers begroet met bote wat in 'n see van indringer groen waterhiasintonkruid vasgevang is.

Die styging in Harties-soos Hartbeespoort bekend staan-kan toegeskryf word aan besoedeling, met riool, industriële chemikalieë, swaar metale en rommel wat op riviere van Johannesburg en Pretoria dryf.

Voedingstowwe in die besoedelende stowwe dien as perfekte kunsmis vir die onkruid, 'n groot bekommernis vir nabygeleë gemeenskappe as gevolg van die verwoestende impak daarvan op lewensbestaan.

Dion Mostert (53) staan op die punt om 25 werkers by sy ontspanningsbootmaatskappy af te dank nadat sy onderneming weens die mat van waterhiasinte tot stilstand gekom het.

“Die bote gaan nêrens heen nie. Dit raak toerisme in ons dorp ... toeristewerksgeleentede,” het Mostert gesê en na sy luukse vaartboot “Alba” gewys wat in die onkruid vasgevang is.

*hiansiet: 'n meerjarige waterplant wat vry dryf in vlak water.

[Aangepas uit: [Suid-Afrikaanse wetenskaplikes gebruik goggas in oorlog teen waterhiasint – TechCentral](#)]

- 2.3.1 Noem die dam wat met hiasinte ingeneem is. (1 x 1) (1)
- 2.3.2 Gee TWEE hoofredes in die uittreksel vir die besoedeling in die dam. (2 x 1) (2)
- 2.3.3 Hoe bevorder besoedeling die groei van hiasinte? (1 x 2) (2)

- 2.3.4 Volgens die artikel, hoe het die indringing van hiasinte 'n negatiewe impak op die nabygeleë gemeenskappe? (2 x 2) (4)
- 2.3.5 Stel maniere voor waarop waterbestuurders die negatiewe impak van uitheemse spesies op waterbesikbaarheid in hul gebied kan verminder. (3 x 2) (6)
- 2.4 Verwys na die spotprent hieronder oor waterbesparingstegnieke.

[Bronne: [Water besparing](#), [Geanimeerde beelde \(mavink.com\)](#)]

- 2.4.1 Is water 'n hernubaar of 'n nie-hernubare hulpbron? (1 x 1) (1)
- 2.4.2 Noem TWEE maniere hoe mense water in hul huise gebruik. (2 x 1) (2)
- 2.4.3 Hoekom is dit vir die regering moeilik om gratis basiese water te verskaf? (1 x 2) (2)
- 2.4.4 Beskryf DRIE waterbesparingstegnieke wat in die spotprent uitgebeeld word. (3 x 2) (6)
- 2.4.5 Stel TWEE regeringsinisiatiewe voor om Suid-Afrika se skaars watervoorsiening in die toekoms te verseker. (2 x 2) (4)
- 2.5 Verwys die koerantuittreksel hieronder oor vloede.

KHAYELITSHA-INWONERS SKUIL IN KERKE NA AANHOUDENDE REËN.

Deur: SA People Contributor

15-06-22 14:25

Honderde mense het hul huise verlaat ná swaar reën in Kaapstad. Tientalle inwoners van die RR-afdeling van Khayelitsha het by plaaslike kerke geskui. Gemeenskapsleier, Sihla Tongo, het gesê die hutte van sowat 400 mense is nou onder water ná twee dae van aanhoudende reën.

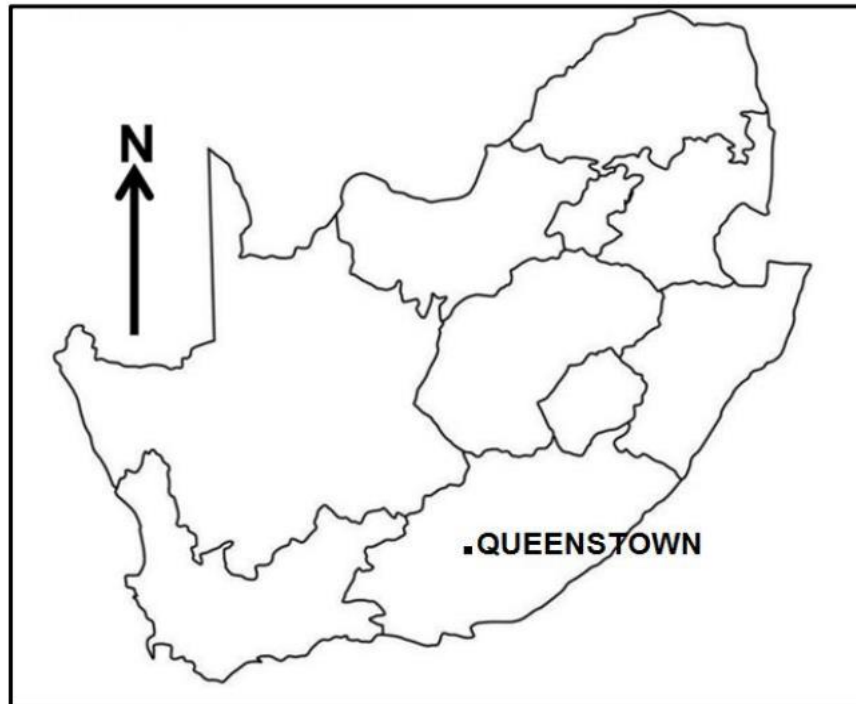
Tongo en sowat 12 ander het Dinsdagaand by Khayalabangcwele Apostoliese Kerk in Zion geslaap. Hy het gesê baie mense bly in minder geaffekteerde hutte in die nabygeleë Covid Village “beknop in groepe van agt en tien, afhangend van die grootte van die hut”.

Ons hutte het damme geword, het Tongo gesê. “Ons moes almal op 'n matras op een plek saamdrom om lekkasies te vermy. Ons het onself met drie nat komberse bedek wat ons uit oorstromde hutte gehaal het ... Ek dra sedert Maandag dieselfde kleres.”

Bron: [WATCH Flooding in Cape Town, Shacks Washed Away, Blocked Canal Blamed for Some Flooding - SA People](#)

- 2.5.1 Definieer die term *vloed*. (1 x 2) (2)
- 2.5.2 Wat het die oorstromings in Khayelitsha veroorsaak? (1 x 1) (1)
- 2.5.3 Hoe het die vloede in Khayelitsha inwoners geraak? (1 x 2) (2)
- 2.5.4 Gee EEN rede waarom informele nedersettings meer geaffekteer word deur vloede as formele nedersettings. (1 x 2) (2)
- 2.5.5 In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, bespreek hoe die stad Kaapstad die ergste effekte van die vloede in die stedelike gebiede kon verhoed het. (4 x 2) (8)

[60]**TOTAAL AFDELING A: 120**

AFDELING B**VRAAG 3: GEOGRAFIESE VAARDIGHEDE EN TEGNIEKE****ALGEMENE INLIGTING OOR QUEENSTOWN**

Koördinate: 31°54'S; 26°53'E

Queenstown (amptelik bekend as Komani) is 'n dorp in die Oos-Kaap in Suid-Afrika, ongeveer halfpad tussen die kleiner dorpe Cathcart en Sterkstroom op die N6 Nasionale Roete.

Die dorp is in 1853 gestig en is tans die kommersiële, administratiewe en opvoedkundige sentrum van die omliggende boerdery distrik.

Die dorp lê op die oewer van die Komani-rivier wat deel vorm van die Groot Kei rivierstelsel en het 'n verfrissende klimaat en 'n oorvloedige watertoevoer vanaf die omliggende ruwe berge.

[Aangepas vanaf: [Queenstown, South Africa - Wikipedia](#)]

Die volgende Engelse terme en hul Afrikaanse vertalings word op die topografiese kaart getoon:

ENGLISH

Diggings
River

AFRIKAANS

Uitgrawings
Rivier

3.1 KAARTVAARDIGHEDE EN BEREKENINGE

3.1.1 Queenstown is in die ... provinsie geleë

- A Noordwes
  - B Wes-Kaap
  - C Oos-Kaap
  - D Limpopo
- (1 x 1) (1)

3.1.2 Die kontoerinterval van die ortofotokaart is ... meter.

- A 10
  - B 100
  - C 20
  - D 50 000
- (1 x 1) (1)

3.1.3 Die skaal van die topografiese kaart is ... keer kleiner as dié van 'n ortofotokaart

- A 0,5
  - B 5
  - C 10 000
  - D 50 000
- (1 x 1) (1)

Verwys na die topografiese kaart.

3.1.4 Bereken die magnetiese deklinasie vir die jaar 2024. Gebruik die stappe hieronder om die vraag te beantwoord. Toon ALLE berekeninge. Dui duidelik die rigting in verhouding tot ware noord in jou finale antwoord aan.

- Verskil in jare:
  - Gemiddelde jaarlikse verandering:
  - Totale jaarlikse verandering:
  - Magnetiese deklinasie 2024:
- (5 x 1) (5)

Verwys na die ortofotokaart

3.1.5 Bereken die reguitlynafstand tussen kenmerke gemerk **6** en **7** op die ortofotokaart in kilometers.

Formule: **Werklike afstand = Kaartafstand x Kaartskaal.** (2 x 1) (2)

3.2 KAARTINTERPRETASIE

Verwys na die topografiese kaart.

- 3.2.1 Die naam van die rivier wat in blok **D1** vloei is (Lesseyton/Olifantspoort) (1 x 1) (1)
- 3.2.2 In watter rigting vloei die rivier wat in VRAAG 3.2.1 genoem word? (1 x 2) (2)

Verwys na blok **B1** op die topografiese kaart

- 3.2.3 (a) Sou jy Nooitgedacht as 'n landelike of stedelike nedersetting klassifiseer? (1 x 1) (1)
- (b) Die tipe boerdery wat in Nooitgedacht beoefen word, is (saai/vee) boerdery. (1 x 1) (1)
- (c) Beskryf TWEE moontlike faktore wat mense kan dwing om van Nooitgedacht na Queenstown te trek. (2 x 1) (2)
- 3.2.4 Identifiseer kenmerke gemerk **F** en **J** in blok **A2/A3** op die topografiese kaart. (2 x 1) (2)
- 3.2.5 Verwys na blok **E3** op die topografiese kaart. Watter bewyse dui daarop dat voormalige inwoners uit daardie gebied getrek het? (1 x 1) (1)
- 3.2.6 Queenstown ontvang seisoenale reënval. Gee EEN bewys op die topografiese kaart om hierdie stelling te ondersteun. (1 x 2) (2)

3.3 GEOGRAFIESE INLIGTINGSTELSEL (GIS)

- 3.3.1 Definieer die konsepte:
- (a) *Geografiese Inligtingstelsel* (1 x 2) (2)
- (b) *Afstandswaarneming* (1 x 2) (2)
- 3.3.2 Noem TWEE komponente van Geografiese Inligtingstelsel. (2 x 1) (2)
- 3.3.3 Gee EEN lyn en EEN poligoon in blok **D3** op die topografiese kaart. (2 x 1) (2)

[30]

TOTAAL AFDELING B: 30
GROOTTOTAAL: 150